

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta ta' l-10 ta' Novembru, 2005

Rikors Numru. 6/2005

Lawrence Grech

Versus

**L-Avukat Ġenerali, il-Kummissarju tal-Pulizija u l-
Onorevoli Prim'Ministru u Ministru tal-Finanzi**

F'din il-kawża r-rikorrent qiegħed jitlob rimedju għax qiegħed igħid illi nkiser il-jedd tiegħu ta' espressjoni ħielsa u ta' ħarsien kontra diskriminazzjoni.

Ir-rikors tas-7 ta' Frar 2005 li bih inbdew il-proċeduri quddiem din il-qorti jgħid illi r-rikorrent huwa l-editur tal-gazzetta *The Sunday Times*. Fit-28 ta' Jannar 2003 huwa kien mixli fil-kwalità tiegħu ta' editur quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali talli fis-17 ta' Diċembru 2000 (a) għamel xi reklam li jkun igħarraf lill-pubbliku illi xi fond f'Malta jkun fond li fih jkun isir jew ikun ser isir logħob bħala *casino*, u dan mingħajr il-permessi meħtieġa, u (b) għamel xi reklam li jstieden lill-

pubbliku li jieħu sehem bħala ġugatur f'xi logħob li jsir, jew li jkun ser isir, f'xi fond bħala *casino*, jew li japplika għal tagħrif dwar il-faċilitajiet biex jieħu sehem, bħala ġugatur, f'xi logħob li jsir jew li jkun ser isir f'xi fond bħal dak, u dan mingħajr il-permessi meħtieġa.

Il-kawża kriminali kontra r-rikorrent għadha pendent i quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali.

Dawn l-akkużi, li għalihom irid iwieġeb ir-rikorrent, ingiebu taħt l-art. 49(1)(a) u (b) ta' l-Att dwar il-Logħob ġKap. 400ħ:

49. (1) Hadd ma għandu jagħmel jew iġiegħel li jsir xi reklam -

(a) li jkun jgħarraf lill-pubbliku li xi fond f'Malta jkun fond li fih ikun isir jew ikun se jsir il-logħob bħala każinò; jew

(b) li jkun jistieden lill-pubbliku li jieħu sehem bħala ġugatur f'xi logħob li jsir, jew li jkun se jsir, f'xi fond bħal dak, jew li japplika għal tagħrif dwar faċilitajiet biex jieħu sehem, bħala ġugatur, f'xi logħob li jsir, jew li jkun se jsir, f'xi fond bħal dak;

L-art. 49(3) imbagħad iġħid illi min jikser id-dispożizzjonijiet tas-sub-artikolu (1) ikun ħati ta' reat taħt l-Att.

Ir-rikorrent iġħid illi d-dispożizzjonijiet fl-art. 49(1)(a) u (b) tal-Kap. 400 jiksru l-jeddijiet fundamentali u kostituzzjonali tiegħu mħarsa taħt l-artt. 41 u 32(b) tal-Kostituzzjoni ta' Malta ġ“il-Kostituzzjoni”ħ u l-art. 10 tal-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali ġ“ il-Konvenzjoni” ħ għax ir-restrizzjoni tal-jedd ta' libertà ta' espressjoni f'dawk id-dispożizzjonijiet ma hijiex ġustifikabbli u/jew ma hijiex raġjonevoli u/jew ma hijiex meħtieġa f'soċjetà demokratika, kif iridu l-art. 41(2) tal-Kostituzzjoni u l-art. 10(2) tal-Konvenzjoni.

Barra minn hekk, il-*proviso* għall-art. 49 tal-Kap. 400 iġħid hekk:

Iżda dik ir-restrizzjoni fuq ir-reklamar m'għandhiex tkun tapplika għal dawk ir-reklami li jiġu pubblikati, murijin jew imxandra barra minn Malta għad-distribuzzjoni jew ċirkolazzjoni tagħhom barra minn Malta jew għal dawk ir-reklami bħalma huma deskritti fis-subartikolu (1) li jintwerew f'imkejjen li jkunu prinċipalment frekwentati minn

turisti u li jinkludu ajruporti, portijiet tal-baħar, lukandi u *holiday complexes* iżda ma tinkludix *bars* u ristoranti.

Dan il-*proviso* huwa diskriminatorju u jikser il-jeddijiet fundamentali u kostituzzjonali tar-rikorrent imħarsa taħt l-art. 45 tal-Kostituzzjoni u l-art. 14 tal-Konvenzjoni għax joħloq diskriminazzjoni kontra settur partikolari li jinkludi edituri ta' gazzetti bħal ma huwa r-rikorrent.

Għal dawn ir-raġunijiet, ir-rikorrent talab illi din il-qorti:

1. tgħid illi l-art. 49 tal-Kap. 400 jikser il-jeddijiet fundamentali u kostituzzjonali tiegħu mħarsa taħt l-art. 41 u 32(b) tal-Kostituzzjoni u l-art. 10 tal-Konvenzjoni u taħt l-art. 45 tal-Kostituzzjoni u l-art. 14 tal-Konvenzjoni;
2. tgħid illi l-art. 49 tal-Kap. 400 ma jiswiex; u
3. tagħti kull rimedju ieħor li jkun meħtieġ u xieraq biex jitharsu l-jeddijiet fundamentali tar-rikorrent, billi, fost oħrajn, jaqgħu l-akkużi miġjuba kontra r-rikorrent.

L-intimati ressqu l-eċċezzjoni, fost oħrajn, illi t-talbiet tar-rikorrent huma frivoli, kif għa qalet il-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali fis-6 ta' Lulju 2004 fil-proċeduri kriminali kontra r-rikorrent.

Din is-sentenza tallum hija dwar din l-eċċezzjoni.

Il-fatti li wasslu għal din il-kawża għaw hekk:

Ir-rikorrent kien mixli talli fil-gazzetta li tagħha huwa editur għab reklam bi ksur ta' l-art. 49(1)(a) u (b) tal-Kap. 400. Waqt is-smiġħ tal-proċeduri kriminali miġjuba kontra tiegħu quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, ir-rikorrent talab illi "l-qorti tagħmel riferenza kostituzzjonali minħabba li b'din l-imputazzjoni jistgħu jiġu leżi drittijiet fundamentali tiegħu protetti mil-liġi bl-artikolu 41 u 45 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, u l-artikolu 10 tal-Konvenzjoni dwar id-Drittijiet tal-Bniedem".

Il-Qorti tal-Maġistrati, fi provvedimenti mogħti fis-6 ta' Lulju 2004, qalet illi r-restrizzjoni fuq ir-reklamar li hemm fl-art. 49(1)(a) u (b) tal-Kap. 400:

... .. hija restrizzjoni esklussiva għal reklamar ibbażata fuq 1-ordni pubbliku u b'ebda mod ma timplika xi restrizzjoni fuq 1-espressjoni ta' xi fehma individwali dwar il-logħob ikkontemplat fl-Att imsemmi u wisq inqas ma tista' timplika xi diskriminazzjoni kontra min għandu jagħmel jew iġiegħel li jsir xi reklam.

Għalhekk issib illi t-talba tad-difiża hija sempliċement frivola u tirrespingiha.

L-art. 46 tal-Kostituzzjoni, dwar meta quddiem qorti li ma tkunx il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili jew il-Qorti Kostituzzjonali titqajjem kwistjoni dwar il-ksur ta' jedd fundamentali mħares taħt il-Kostituzzjoni, igħid hekk:

46. (3) Jekk f'xi proċeduri f'xi qorti li ma tkunx il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili jew il-Qorti Kostituzzjonali tqum xi kwistjoni dwar il-ksur ta' xi waħda mid-disposizzjonijiet ta' l-imsemmija artikoli 33 sa 45 (magħdudin), dik il-qorti għandha tibgħat il-kwistjoni quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili kemm-il darba fil-fehma tagħha t-tqanqil tal-kwistjoni ma tkunx sempliċement frivola jew vessatorja; u dik il-qorti għandha tagħti d-deċiżjoni tagħha fuq kull kwistjoni mibgħuta quddiemha skond dan is-subartikolu u, bla ħsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikolu (4) ta' dan l-artikolu, il-qorti li quddiemha tkun qamet il-kwistjoni għandha tiddisponi mill-kwistjoni skond dik id-deċiżjoni.

(4) ... ..

(5) Ma jkunx hemm appell minn xi deċiżjoni skond dan l-artikolu li xi talba jew it-tqanqil ta' xi kwistjoni tkun sempliċement frivola jew vessatorja.

Hemm dispożizzjoni analoga fl-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea għal Kap. 319ħ.

B'din id-dispożizzjoni l-ligi turi illi trid illi deċiżjoni illi t-tqanqil ta' kwistjoni dwar ksur ta' jeddijiet fundamentali huwa frivolu jew vessatorju tkun deċiżjoni finali li ma tistax terġa' tinfetaħ. Ladarba l-qorti li quddiemha titqanqal il-kwistjoni, bħall-Qorti tal-Maġistrati fil-każ tallum, ingħatat kompetenza biex tiddeċiedi finalment dwar jekk it-tqanqil tal-kwistjoni huwiex frivolu jew vessatorju, dik id-deċiżjoni torbot lill-partijiet u l-kwistjoni ma tistax terġa' titqanqal quddiem din il-qorti.

Il-qorti għalhekk tilqa' l-ewwel eċċezzjoni ta' l-intimati u, billi l-kwistjoni miġjuba quddiemha bir-rikors tas-7 ta' Frar 2005 hija waħda frivola, ma tqisx aktar it-talbiet magħmula fir-rikors.

L-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri għandu jgħallashom ir-rikorrent.

< Sentenza Finali >

Kopja Informali ta' Sentenza

-----TMIEM-----